

ÎNCHEIERE

23 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Guțuleac Nadejda și de către BC ”Pro Credit Bank” SA,

în cauza civilă la la cererea de chemare în judecată depusă de către Guțuleac Nadejda împotriva BC ”Pro Credit Bank” SA cu privire la constatarea nulității actelor juridice, cu repunerea părților în poziția inițială,

împotriva deciziei din 10 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Guțuleac Nadejda, casată hotărârea din 12 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și emisă o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 22 mai 2017, Guțuleac Nadejda s-a adresat în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată împotriva BC ”Pro Credit Bank” SA cu privire la constatarea nulității actelor juridice, anularea actelor juridice, cu repunerea părților în situația inițială.

În motivarea acțiunii depuse reclamanta invocat că, la 18 martie 2011, între BC ”Pro Credit Bank” SA – în calitate de bancă, și Guțuleac Nadejda – în calitate de debitor a fost încheiat contractul de credit nr. 24001497/41002417, prin care banca a fost obligată să pună la dispoziția debitorului o sumă de bani, iar debitorul s-a obligat să restituie creditul. Contractul menționat nu este reziliat și continuă să fie valabil.

La cererea băncii, unele condiții au fost impuse în contractul menționat și au fost stabilite în următorul mod:

1.1 Suma și moneda creditului: echivalentul în valută națională (MDL) a sumei de XXXXXX dolari SUA, conform cursului comercial de cumpărare stabilit de bancă la data efectuării debursării.

1.4 Comisionul unic la acordare: 3% de la suma creditului.

1.5 Rata dobânzii: flotantă și este compusă din indicele de referință LIBOR 6M

(London Interbank Offered Rate 6 Months), plus 15,75 puncte procentuale. La momentul semnării prezentului contract rata dobânzii constituie 16,2059% anual.

4.3 Banca poate modifica, în mod unilateral, mărimea dobânzii stabilită la pct. 1.5 al prezentului contract, în funcție de indicele de referință LIBOR 6M. Rata dobânzii va fi revizuită de două ori pe an: cel târziu la data de 15 ianuarie și respectiv 15 iulie a fiecărui an financiar, drept teme servind indicele de referință LIBOR 6M din data de 31 decembrie și 30 iunie a fiecărui an financiar.

În luna mai 2017, reclamanta a aflat că, punctele contractuale nr. 1.1, 1.4, 1.5 și 4.3 nu corespund cerințelor legii și ca urmare este posibilă recunoașterea nulității absolute a acestora în baza art. 216 alin. (1) din Codul civil.

În ceea ce privește pct. 1.5 din contract, clauza respectivă încalcă prevederile art. 869 alin. (1), (2) din Codul civil, fiind stabilită o rată a dobânzii în mărime de 16,2059%, adică mai mare de două ori decât rata de bază/rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei. Or, la acel moment rata de bază/rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei era de 8%, iar acest fapt nu poate fi considerat ca o relație rezonabilă între rata dobânzii prevăzută de contractul încheiat și rata stabilită de banca centrală a Republicii Moldova.

Mai mult, în acest caz a fost folosită suplimentar rata dobânzii în funcție de indicele de referință, ceea ce contravine legii.

În ceea ce privește pct. 1.1 din contractul de credit, acesta a fost stipulat cu încălcarea pr. 1.1, 1.2, 2.1 și 3.1 din Instrucțiunea Băncii Naționale a Moldovei nr. 8/1001 din 02 februarie 1996 privind ordinea de acordare a creditelor în valută străină, deoarece în cazul dat nu are loc creditarea în valută străină și, drept urmare, nu poate fi aplicată la cursul comercial de cumpărare a dolarului SUA și aceasta nu era prevăzută de actele normative.

Cu referire la încasarea de către bancă a 3% din suma creditului acordat drept comision, ceea ce a constituit suma de XX dolari SUA reține că, pârâtul nu a prezentat nici un document și nici un calcul în ceea ce privește serviciile prestate debitorului în legătură cu utilizarea creditului. Astfel, clauza prevăzută la pct. 1.4 din contract contravine art. 1238 din Codul civil.

Clauza inserată la pct. 4.3 din contractul de credit contravine prevederilor art. 1237 alin. (3) din Codul civil, așa cum la stabilirea ratei dobânzii la contractul de credit legea prevede în mod expres luarea în considerare a ratei de bază a Băncii Naționale, dar nu indicele de referință LIBOR 6M.

Astfel, reclamanta a solicitat constatarea nulității absolute punctelor nr. 1.1, 1.4, 1.5 și 4.3 din contractul de credit nr. 24001497/41002417 din 18 martie 2011, încheiat între BC „ProCredit Bank” SA și Guțuleac Nadejda, cu obligarea fiecărei părți să restituie tot ceea ce a primit în baza actelor juridice nule.

Prin hotărârea din 12 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de Guțuleac Nadejda împotriva BC ”Pro Credit Bank” SA a fost respinsă ca nefondată.

Pentru a hotărî astfel prima instanță a reținut că, deși prin cererea de chemare în judecată reclamanta face referire la temeiurile de nulitate a actului juridice, aceasta nu a invocat și careva temeiuri de fapt corespondente normelor invocate, totodată aceasta a omis să prezinte careva probe în susținerea poziției sale.

Prin decizia din 10 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de către Guțuleac Nadejda, casată hotărârea din 12 aprilie 2019 a

Judecătoria Chișinău, sediul Centru și emisă o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii.

A fost constatată nulitatea absolută a pct. 1.5 și 4.3 a contractului de credit nr. 24001497/41002417 din 18 martie 2011, încheiat între BC "Pro Credit Bank" SA și Guțuleac Nadejda. În rest, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut în hotărârea sa că, rata dobânzii prevăzute în pct. 1.5 din contractual de împrumut, este de 16,2059%, mai mare de două ori decât rata de bază/rata de finanțare a Băncii Naționale, care la acel moment a fost de 8,00%. Respectiv, acest fapt nu poate fi considerat ca o relație rezonabilă între rata dobânzii în prezentul contract de credit și rata de bază/ rata de refinanțare a Băncii Naționale. Iar, rata dobânzii în funcție de indicele de referință LIBOR 6M se contrazice cu legea.

Pe același temei, instanța de apel a considerat întemeiată pretenția reclamantei cu privire la nulitatea pct. 4.3 al contractului, or la stabilirea ratei dobânzii la contractual de credit legea prevede în mod expres de a se lua în considerare rata de bază a Băncii Naționale a Republicii Moldova, dar nu indicele de referință a LIBOR 6M.

Cu referire la pretențiile reclamantei prin care solicită constatarea nulității absolute a pct. 1.1 și 1.4 al contractului de credit, instanța de apel a relevat că, părțile litigante au convenit referitor la acordarea de către bancă a unui credit în valoare de 30000 dolari SUA, care însă urmează a fi exprimată în lei moldovenești – valuta națională a Republicii Moldova, clauză care nu contravine cărorva prevederi legale, așa cum deși părțile au convenit asupra unor obligații pecuniare în valută străină, executarea respectivelor obligații, atât de către creditor, cât și de către debitor, s-a stabilit de a fi realizată în valută națională.

La fel, art. 1238 din Codul civil, prevede că, în afară de dobândă, părțile pot conveni asupra unui comision pentru serviciile prestate în legătură cu utilizarea creditului, iar la încheierea actului juridic părțile au convenit, în baza legii, referitor la stabilirea unui comision de acordare. Mărimea acestuia și modul de determinare au fost detaliate prin pct. 1.4 coroborat cu pct. 5.1 din contractul de credit nr. 24001497/41002417 din 18 martie 2011. Or, acest comision de 3%, este un comision unic la acordarea creditului, acesta include analiza cererii și a dosarului de creditare, pregătirea pentru aprobare de expertul de creditare, analiza dosarului de comitetul de creditare, timpul alocat, dar și administrarea ulterioară a creditului.

La 02 iunie 2020, Guțuleac Nadejda a declarat recurs împotriva deciziei din 10 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia în partea pretențiilor respinse cu emiterea în această parte a unei hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că la emiterea deciziei instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea.

La 20 iulie 2020, BC "Pro Credit Bank" SA a declarat recurs împotriva deciziei din 10 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, a apreciat arbitrar probele prezentate de către

participanții la proces, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii. Astfel, aceste încălcări ale instanței de apel au dus la soluționarea greșită a litigiului.

La 21 august 2020, Guțuleac Nadejda a depus referință la cererea de recurs înaintată de BC "Pro Credit Bank" SA, solicitând considerarea acesteia ca fiind inadmisibilă.

Analizând temeiurile invocate în cererile de recurs în raport cu materialele pricinii și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Guțuleac Nadejda și de către BC "Pro Credit Bank" SA, sunt neîntemeiate și urmează a fi declarate inadmisibile, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului este de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Alineatul (2) al aceluiași articol prevede că termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit materialelor cauzei, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 10 martie 2020 și expediată participanților la proces la 19 mai 2020 (f.d. 218, vol. I), însă la materialele cauzei nu există înscrisuri care să certifice momentul recepționării acesteia de către participanții la proces. Astfel, având în vedere faptul că recursurile declarate împotriva deciziei din 10 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost înregistrate la 02 iunie 2020 și, respectiv, 20 iulie 2020, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, acestea se consideră declarate în termen.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al din Codul de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de recurenți nu pot duce la admisibilitatea recursurilor, or, acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii

circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel. În acest context este de menționat faptul că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursurilor, fiind lipsite de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurenților cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursurilor, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Abordarea recurenților, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestora cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursurilor nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea acestora ca fiind admisibile.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererile de recurs declarate de Guțuleac Nadejda și de către BC "Pro Credit Bank" SA.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării recursurilor ca fiind admisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Guțuleac Nadejda și de către BC "Pro Credit Bank" SA.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Svetlana Filincova,

Judecătorii

Galina Stratulat,

Iurie Bejenaru